EUROOPA
KOMISJON

Strasbourg, 17.6.2025
COM(2025) 822 final/2

2025/0176 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 1907/2006, (EÜ) nr 1272/2008, (EL) nr 528/2012, (EL) 2019/1021 ja (EL) 2021/697 seoses kaitsevalmidusega ning kaitseinvesteeringute ja kaitsetööstuse tingimuste lihtsustamisega

{SWD(2025) 820 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Venemaa sissetung Ukrainasse on toonud esile kiireloomulise vajaduse tugevdada Euroopa kaitsesektori tehnoloogilist ja tööstuslikku baasi (edaspidi „EDTIB“), mis toetab liikmesriikide kaitsevalmidust tekkivate julgeolekuohtude kontekstis. Käimasolev konflikt on toonud esile nõrkused Euroopa kaitsemaastikul, juhtides tähelepanu sellele, kui oluline on viivitamata suurendada EDTIB tootmisvõimsust ja kasutada selle täielikku innovatsioonipotentsiaali, eelkõige kiirendades innovatsioonitsükleid.

Nagu on rõhutatud ühises valges raamatus „Euroopa kaitsevalmidus 2030“,[1] on „Euroopa kaitsevõime taastamiseks [---] kõigepealt vaja teha pika aja jooksul suuremahulisi investeeringuid. Peame koos kiiremini arendama kõiki tegevussuundi, et Euroopa kaitsevalmidust viivitamata suurendada nii, et Euroopal oleks hiljemalt 2030. aastaks tugev ja piisav kaitsepositsioon.“

Eespool märgitut arvesse võttes ning kooskõlas nõukogu üleskutsega Euroopa Komisjonile kiiremini arendada kõiki tegevussuundi, et otsustavalt suurendada Euroopa kaitsevalmidust 2030. aastaks, on käesoleva ettepaneku eesmärk kohandada liidu õigusraamistikku nii, et see soodustaks kaitsetööstuse võimekuse kiiret suurendamist ja innovatsiooni tugevdamist eesmärgiga jõuda kaitsevalmiduse tasemeni, mis võimaldaks usutavalt heidutada ja vältida relvastatud kallaletungi ohtu.

Ettepanekus käsitletakse kaitsevaldkonna märkimisväärseid investeerimispuudujääke, mis on viimastel kümnenditel kogunenud ja mis nõuavad erakorralist tähelepanu, et taastada kaitsevalmidus 2030. aastaks. Selles vaadeldakse ka asjaolu, et kehtiv õigusraamistik ei võta seda vajadust arvesse ja seda tuleb kohandada 2030. aasta kaitsevalmiduse eesmärgi saavutamiseks.

Täpsemalt hõlmab komisjoni käesolev ettepanek kaitsevaldkonna õigusaktide ja Euroopa Kaitsefondi ning samuti kaitsevaldkonnaga mitteseotud õigusaktide kehtivate sätete laiendamist, et kõrvaldada õiguslikud tõkked ning edendada ELi kaitsevalmiduse ja tööstuse arengut.

• Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega

Kõik õigusaktid, mida käesolev ettepanek mõjutab, sisaldavad sätteid, mille eesmärk on vähendada liikmesriikidele ja tootmisharule tekkivat koormust või anda neile abi asjakohaste õigusaktidega kehtestatud kohustuste täitmisel, et neid õigusakte oleks lihtsam kohaldada ja sellest tekiks väiksem koormus. Peetakse vajalikuks laiendada sätteid kogu ELi hõlmavale kaitseturule nii, et need toetaksid liikmesriikide kaitsevalmidust ning edendaksid konkurentsivõimelise ja uuendusliku Euroopa kaitsetööstuse arengut.

[1] Ühine valge raamat „Euroopa kaitsevalmidus 2030“, JOIN(2025) 120 final, 19.3.2025.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Euroopa kaitseturu tugevdamiseks pakutud meetmed on koostatud nii, et need tugineksid olemasolevatele poliitikameetmetele ja täiendaksid neid eesmärgiga täiustada Euroopa kaitsevõimet ning toetada liikmesriikide kaitsevalmidust.

Õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi raames tagab komisjon, et tema õigusaktid on eesmärgipärased, suunatud sidusrühmade vajadustele ja aitavad minimeerida koormust ning nende abil saavutatakse seatud eesmärgid. Käesolev ettepanek on seega õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi osa, vähendades kaitsesektorile tekkivat põhjendamatut koormust, viies selle vastavusse praegu eri menetluste ja kavade suhtes kohaldatavate normidega.

Käesolev ettepanek keskendub kaitsevalmiduse tegelikele olukorrapõhistele vajadustele, muutes õigusaktide eesmärkide saavutamise tõhusamaks ning ettevõtetele ja avaliku sektori asutustele vähem koormavaks.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Ettepanekuga muudetakse kehtivaid ELi määrusi. Seetõttu on ettepaneku õiguslik alus sama mis muudetavate määruste õiguslik alus. Kuivõrd käesoleva määrusega muudetakse määrust (EÜ) nr 1907/2006, määrust (EÜ) nr 1272/2008 ja määrust (EL) nr 528/2012, on kõnealuste muudatuste õiguslik alus Euroopa Liidu toimimise lepingu artikkel 114. Kuivõrd käesoleva määrusega muudetakse määrust (EL) 2019/1021, on kõnealuste muudatuste õiguslik alus Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 192 lõige 1. Kuivõrd käesoleva määrusega muudetakse määrust (EL) 2021/697, on kõnealuste muudatuste õiguslik alus Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 173 lõige 3, artikli 182 lõige 4 ja artikkel 183 ja artikli 188 teine lõik.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Liidu õiguse alusel otseselt ja kaudselt kehtestatud kohustusi ning erandeid saab muuta ainult liidu tasandil. Liikmesriigid, tootmisharu ja komisjon saavad kasu pakutud muudatustest, mille eesmärk on tagada kaitsevalmidus ja lihtsustamine.

- **Proportsionaalsus**

Kaitsevaldkonna sätete laiendamine või eri õigusaktides konkreetsete erandite kehtestamine lihtsustab õigusraamistikku, kuna sellega tehakse minimaalsed muudatused kehtivatesse kohustustesse, et selgitada ja täpsustada liikmesriikide vajadusi kaitsevalmiduse valdkonnas, ning selles valdkonnas tuleks edaspidi käituda samal viisil kui muudes valdkondades, mida kõnealused sätted käsitlevad, kohaldades alati sobilikke kaitsemeetmeid. Ettepanek piirdub seega nende muudatustega, mis on vajalikud selle kindlustamiseks, et kaitsevõime tagatakse ühise õigusraamistiku alusel ELi eri valdkondades.

Meetmed ei lähe kaugemale sellest, mis on vajalik nende eesmärkide saavutamiseks.

- **Vahendi valik**

Kõnealused õigusaktid sisaldavad sätteid, mille puhul võetakse arvesse kaitsesektori olukorda ja kasvavaid vajadusi ning tagatakse, et nõuetega välditakse põhjendamatu koormuse tekitamist kaitsevalmiduse valdkonnale, tootmisele ja tarneahela protsessidele. Käesoleva ettepaneku eesmärk on muuta kõnealused õigusaktid kokkuvõttes kergemini kohaldatavaks ja vähem koormavaks.

Seetõttu näib tõhususe huvides olevat kõige sobilikum lahendus teha ühine ettepanek erinevate kaitsevaldkonna suhtes kohaldatavate asjakohaste sätete kohta kaitsevalmiduse koondõigusakti ettepanekuna. Selle ettepaneku puhul on määruse kasutamine põhjendatud eelkõige vajadusega kasutada sama tüüpi õigusakti kui muudetavad õigusaktid.

Sihipärased muudatused puudutavad ainult kohaldatavaid elemente, mida laiendatakse nüüd kaitseotstarbel ja mis on seega sobilikud ühte ettepanekusse lisamiseks.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Ei kohaldata

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Sidusrühmadega konsulteerimise protsess oli terviklik ja hõlmas avaliku arvamuse uuringut, mis algatati 22. aprillil 2025, ning mitut sihtotstarbelist kohtumist liikmesriikide, asjaomaste liidu ettevõtete esindajate ja muude oluliste sidusrühmadega. Täpsemalt kogusid komisjoni talitused 2025. aasta aprillis korraldatud avaliku konsultatsiooni ja Euroopa Kaitsefondi vahehindamise[2] kontekstis korraldatud ulatuslike konsultatsioonide raames andmeid, tõendusmaterjali ja soovitusi liikmesriikidelt, tööstusharult ning muudelt sidusrühmadelt õiguslike, regulatiivsete ja halduslike takistuste kohta, mis piiravad Euroopa kaitsetööstuse võimet suurendada täiendava paindlikkuse abil tootmist ning saavutada kaitsevalmidus 2030. aastaks. Kaitsevalmiduse koondõigusaktis on esitatud nii kohesed meetmed kui ka parandusmeetmed ja pikaajalised strateegilised lahendused nende takistuste kõrvaldamiseks.

Mitu sidusrühma, nii liikmesriigid kui ka tööstusettevõtjad, esitasid märkusi keemiavaldkonna määruste kohta, eelkõige kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist käsitleva määruse (edaspidi „REACHi määrus“)[3] kohta. Peamine murekoht seisnes nende jaoks selles, et eri protsesside algusetappides ei võetud arvesse kaitse- ja julgeolekukaalutlusi, ning nad viitasid näiteks käimasolevale arutelule per- ja polüfluoroalküülainete (edaspidi „PFAS-ained“) üle. Mitu sidusrühma leidsid samuti, et liikmesriikide võimalus teha kaitse huvides riiklikke erandeid (REACHi määruse artikli 2 lõige 3) on liiga piiratud. Lisaks sellele märgiti, et kaitsevaldkonna erandid olid eri õigusaktides erinevalt sõnastatud, mis vähendas õigusselgust.

---

[2] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/697, millega luuakse Euroopa Kaitsefond ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2018/1092 (ELT L 170, 12.5.2021, lk 149–177).

[3] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ning millega asutatakse Euroopa Kemikaaliamet, muudetakse direktiivi 1999/45/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 793/93 ja komisjoni määrus (EÜ) nr 1488/94 ning samuti nõukogu direktiiv 76/769/EMÜ ja komisjoni direktiivid 91/155/EMÜ, 93/67/EMÜ, 93/105/EÜ ja 2000/21/EÜ (ELT L 396, 30.12.2006).

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Kavandatavad meetmed on määratud kindlaks kehtivate õigusaktide asutusesisese läbivaatamise käigus ja tuginevad asjakohaste õigusaktide rakendamisel saadud kogemustele. Kuna see on osa liidu õigusaktidest tuleneva kaitsevalmiduse võimekuse vajaduste pideva hindamise protsessist, kontrollitakse ka edaspidi sellega kaasnevat koormust ja mõju sidusrühmadele.

- **Mõjuhinnang**

Lähtuvalt ettepaneku olemusest, mis on koostatud eesmärgiga toetada Euroopa kaitsetööstuse kiiret kohanemist uue ebastabiilse geopoliitilise keskkonnaga, ei olnud võimalik koostada mõjuhinnangut.

Lisaks sellele kutsus Euroopa Ülemkogu oma 6. märtsi 2025. aasta järelduses komisjoni kiiremini „arendama kõiki tegevussuundi, et otsustavalt suurendada Euroopa kaitsevalmidust järgmise viie aasta jooksul“. Lisaks kutsus Euroopa Ülemkogu samades järeldustes komisjoni selgesõnaliselt üles võtma kiiresti järelmeetmeid julgeoleku- ja kaitsevaldkonna lihtsustamiseks.

Seega ei olnud võimalik koostada mõjuhinnangut kaitsevaldkonna lihtsustamise valmisoleku ettepaneku esitamiseks ette nähtud aja jooksul. Komisjon esitab kolme kuu jooksul pärast käesoleva ettepaneku vastuvõtmist komisjoni talituste töödokumendi, et põhjendada üksikasjalikult seda seadusandlikku ELi meedet ning selgitada selle asjakohasust kindlaks määratud poliitikaeesmärkide saavutamiseks kooskõlas asjakohaste parema õigusloome eeskirjadega.

Ettepanek käsitleb õigusaktide sihipäraseid muudatusi. Muudatused põhinevad õigusaktide rakendamisel saadud kogemustel. Muudatused võimaldavad tõhusamat ja tulemuslikumat rakendamist. Kuna muudatused on sihipärased ning asjakohased poliitikavalikud puuduvad, ei ole mõjuhinnang vajalik. Lisatud teatises vaadeldakse kõnealustest meetmetest tekkiva mõju elemente, sh selles kontekstis korraldatud ELi avaliku arvamuse uuringu tulemusi.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Tegemist on õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi ettepanekuga, mille eesmärk on lihtsustada õigusakte ja vähendada sidusrühmade halduskoormust.

- **Põhiõigused**

Ei kohaldata

4. MÕJU EELARVELE

Ei kohaldata

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Ei kohaldata

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus seoses järgmiste määrustega:**

komisjoni määrus (EÜ) nr 1907/2006 (REACHi määrus)

Komisjon märgib, et liikmesriikide võimalust kehtestada konkreetsetel juhtudel teatavatele ainetele erandeid, kui see on riigikaitse huvides vajalik (artikli 2 lõige 3), on kasutatud piiraval viisil, mis ei vasta kaitsetööstuse arengu, tootmise ja kaitsevaldkonnas kasutatava

materjali säilitamise vajadustele. Komisjon järeldab, et see on tingitud erandi piiramisest konkreetsete juhtudega, samuti liikmesriikidele omasest piiravast tõlgendusest, mis järgib Euroopa Kaitseagentuuri (EDA) raames liikmesriikide vahel kokku lepitud käitumisjuhendit seoses REACHi määruse kaitseotstarbeliste eranditega.

Komisjon teeb seega ettepaneku muuta REACHi määruse artikli 2 lõiget 3 nii, et seda ei kohaldataks ainult konkreetsete juhtumite ja teatavate ainete suhtes.

Määrus (EÜ) nr 1272/2008 (mis käsitleb ainete ja segude klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist (edaspidi „CLP-määrus“))

Keemiavaldkonna õigusaktides järjepidevate erandite tagamiseks teeb komisjon ettepaneku lisada määrusesse (EÜ) nr 1272/2008 sama kaitseotstarbeline erand, nagu on kavandatud REACHi määruse muudatuses.

Määrus (EL) nr 528/2012 (milles käsitletakse biotsiide)

Asjakohastes õigusaktides järjepidevate erandite tagamiseks teeb komisjon ettepaneku kasutada biotsiidide määruses samasugust sõnastust, nagu on kavandatud REACHi määruse muudatuses.

Määrus (EL) 2019/1021 (püsivate orgaaniliste saasteainete kohta)

Määrusega (EL) 2019/1021 rakendatakse püsivate orgaaniliste saasteainete Stockholmi konventsiooni ja 1979. aasta piiriülese õhusaaste kauglevi konventsiooni protokolli püsivate orgaaniliste saasteainete kohta. Pool ei saa teha konventsioonis sätestamata erandeid, kui konventsiooni alusel on tehtud otsus kanda kemikaal konventsiooni A, B või C lisasse, v.a juhul, kui pool ei nõustu kõnealusesse loetelusse kandmisega; seega tuleks kaitsevalmiduse vajadusi käsitleda ELis ettevalmistavates etappides, enne kui rahvusvahelisel tasandil kehtestatakse konventsioonis keelud või piirangud; seetõttu on oluline, et asjakohane teave kogutaks, seda hinnataks ja see esitataks riskijuhtimise otstarbel hindamise etapis aine konventsiooni loetellu kandmise protsessi vältel, kuna selles etapis võib püsivate orgaaniliste saasteainete hindamise komitee kaaluda võimalikke erandeid selle aine võimalikest kontrollimeetmetest.

Ei ole võimalik välistada, et keemiliste ainete kasutamist käsitlev teave võib sisaldada tundlikku teavet. Seetõttu teeb komisjon ettepaneku, et liikmesriigid võivad teha erandeid määruse (EL) 2019/1021 artikli 13 lõikes 1 sätestatud aruande esitamise nõuetest riiklike või ELi julgeolekuhuvide kaitse kaalutlustel.

Määrus (EL) 2021/697 (millega luuakse Euroopa Kaitsefond)

Määruse (EL) 2021/697 kavandatud muudatustel on järgmised eesmärgid:

– selgitada ja lihtsustada lepingute sõlmimise kriteeriume, sh võimalust valida ainult kõige asjakohasemad lepingu sõlmimise kriteeriumid ning rakendada Euroopa Kaitsefondi iga-aastaste või mitmeaastaste tööprogrammide kaudu;

– selgitada otselepingute sõlmimise suhtes kohaldatavaid eeskirju;

– lihtsustada eelarve kaudse täitmise kasutamist;

– lihtsustada kommertskasutusele eelnevaid hankeid ja kaasrahastavate liikmesriikide õigust saada juurdepääs arendusprojektide tulemustele;

– muuta rahastamiskõlblikuks väljaspool liidu territooriumi (nt Ukrainas) tehtavate katsete kulud.

2025/0176 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

millega muudetakse määrusi (EÜ) nr 1907/2006, (EÜ) nr 1272/2008, (EL) nr 528/2012, (EL) 2019/1021 ja (EL) 2021/697 seoses kaitsevalmidusega ning kaitseinvesteeringute ja kaitsetööstuse tingimuste lihtsustamisega

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114, artikli 173 lõiget 3, artikli 182 lõiget 4, artiklit 183, artikli 188 teist lõiku ja artikli 192 lõiget 1,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

(1) Liikmesriikide kaitsevaldkonna investeeringute hõlbustamiseks on vaja kõrvaldada kaitsevalmidusega seotud regulatiivne koormus. Selle hõlbustamise abil toetatakse kaitsetööstuse kasvu aja jooksul ja selle abil panustatakse liikmesriikide kaitsevalmiduse toetamisse.

(2) Kuigi mitu liidu õigusaktidest tulenevat vahendit on taganud paindlikkuse, mida liikmesriigid vajavad, et võtta meetmeid kaitsetööstuse arengu kiirendamiseks, piiravad kaitsevalmidust sageli liikmesriikide õigusaktid ja vajakajäämised rakendamisel. See on näiteks nii liikmesriikide võimaluse puhul kasutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1907/2006[4] erandeid, kui see on vajalik kaitse, sh kaitsevalmiduse kaalutlustel.

(3) Määrusega (EÜ) nr 1907/2006 kehtestatud õigusraamistikku tuleks kohandada kaitsevalmiduse eesmärgiga. Halvenenud geopoliitilist olukorda kajastavate riiklike ja liidu julgeolekuhuvide kaitsmiseks on vaja paindlikkust ja kiiret reageerimisvõimet. Samal ajal on ülioluline säilitada inimeste tervise ja keskkonna kaitse kõrge tase. On märke sellest, et määruse (EÜ) nr 1907/2006 rakendamisel teatavates liikmesriikides ei kasutata täiel määral kõnealuse määrusega võimaldatud paindlikkust. Kehtivat kaitseotstarbelist erandit saab täiustada, et tagada õiguskindlus ja võimaldada kiiremat tegutsemist. Seetõttu on asjakohane laiendada määruse (EÜ) nr 1907/2006 kehtivate riiklike kaitseotstarbeliste erandite kohaldamisala, andes liikmesriikidele võimaluse lubada vajaduse korral ulatuslikumaid erandeid, säilitades samas peamise kohustuse tasakaalustada kaitse- ja julgeolekuvajadused tervise ja keskkonna kaitsega.

[4] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ning millega asutatakse Euroopa Kemikaaliamet, muudetakse direktiivi 1999/45/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 793/93 ja komisjoni määrus (EÜ) nr 1488/94 ning samuti nõukogu direktiiv 76/769/EMÜ ja komisjoni direktiivid 91/155/EMÜ, 93/67/EMÜ, 93/105/EÜ ja 2000/21/EÜ (ELT L 396, 30.12.2006, lk 1–849, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1907/oj).

(4) Samalaadseid muudatusi tuleks teha muudes kemikaale käsitlevates õigusaktides, milles sätestatakse samaväärne riiklik erand, nimelt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EÜ) nr 1272/2008[5] ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) nr 528/2012,[6] et tagada kaitsevalmiduse valdkonnas ühtne regulatiivne keskkond.

(5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2019/1021[7] rakendatakse püsivate orgaaniliste saasteainete Stockholmi konventsiooni ja 1979. aasta piiriülese õhusaaste kauglevi konventsiooni protokolli püsivate orgaaniliste saasteainete kohta. Pool ei saa teha konventsioonis sätestamata erandeid, kui konventsiooni alusel on tehtud otsus kemikaali kandmise kohta konventsiooni A, B või C lisasse, v.a juhul, kui pool ei nõustu kõnealusesse loetelusse kandmisega; seega tuleks kaitsevalmiduse vajadusi käsitleda liidus ettevalmistavates etappides, enne kui rahvusvahelisel tasandil kehtestatakse konventsioonis keelud või piirangud. Seetõttu on oluline, et asjakohane teave kogutaks, seda hinnataks ja see esitataks riskijuhtimise otstarbel hindamise etapis aine konventsiooni loetellu kandmise protsessi vältel, kuna selles etapis võib püsivate orgaaniliste saasteainete hindamise komitee kaaluda võimalikke erandeid kõnealuse aine võimalikest kontrollimeetmetest.

(6) Ei ole võimalik välistada, et keemiliste ainete kasutamist käsitlev teave võib sisaldada tundlikku teavet, mida on vaja kaitsta. Liikmesriikidel peaks seega olema võimalik rahvusvahelist õigust nõuetekohaselt arvesse võttes teha erandeid määruse (EL) 2019/1021 artikli 13 lõikes 1 sätestatud aruannete esitamise kohustusest riiklike või liidu kaitse- ja julgeolekuhuvide kaitsmise kaalutlustel, et kaitsta tundlikku teavet.

(7) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/697[8] loodud Euroopa Kaitsefondi vahehindamise aruanne on kinnitanud selle üldist tulemuslikkust ja asjakohasust, rõhutades samal ajal vajadust menetlusi veelgi sujuvamaks muuta ja võimaluse korral vähendada halduskoormust ning lisada nimetatud määrusesse selgitusi, lihtsustusi ja paindlikkust, et hõlbustada Euroopa Kaitsefondi rakendamist. Määrust (EL) 2021/697 tuleks seega muuta, võttes arvesse alates 2021. aastast saadud kogemusi ning Euroopa Kaitsefondi vahehindamise kontekstis korraldatud konsultatsioonide käigus saadud tagasisidet.

(8) Euroopa Kaitsefondi rakendamise kehtiva õigusraamistiku kohaselt võib kaudset eelarve täitmist kasutada ainult erandlikel juhtudel. Kuid selleks, et võimaldada kiiremat ja tõhusamat innovatsioonitsüklit, tänu millele saab Euroopa Kaitsefond tulemuslikumalt reageerida tekkivatele kaitsevajadustele ja tehnoloogilistele edusammudele, ning et Euroopa Kaitsefondi kulutõhusamalt rakendada, võib olla vajalik kaudse eelarve täitmise paindlikum kasutamine. Seetõttu on vaja anda võimalus kasutada kaudset eelarve täitmist paindlikumal viisil, tagades samal ajal, et

---

5 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta määrus (EÜ) nr 1272/2008, mis käsitleb ainete ja segude klassifitseerimist, märgistamist ja pakendamist ning millega muudetakse direktiive 67/548/EMÜ ja 1999/45/EÜ ja tunnistatakse need kehtetuks ning muudetakse määrust (EÜ) nr 1907/2006 (ELT L 353, 31.12.2008, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2008/1272/oj).

6 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. mai 2012. aasta määrus (EL) nr 528/2012, milles käsitletakse biotsiidide turul kättesaadavaks tegemist ja kasutamist (ELT L 167, 27.6.2012, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2012/528/oj).

7 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2019. aasta määrus (EL) 2019/1021 püsivate orgaaniliste saasteainete kohta (ELT L 169, 25.6.2019, lk 45, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1021/oj).

8 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määrus (EL) 2021/697, millega luuakse Euroopa Kaitsefond ja tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) 2018/1092 (ELT L 170, 12.5.2021, lk 149, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/697/oj).

jätkuvalt järgitakse usaldusväärse finantsjuhtimise, läbipaistvuse ja vastutuse põhimõtteid ning et kaudse eelarve täitmise üle tehakse põhjalikku järelevalvet ja seda hinnatakse, et tagada liidu vahendite optimaalne kasutamine.

(9) Nõue, et Euroopa Kaitsefondist rahastamiseks kõlblike projektide elluviimiseks kasutatav taristu, rajatised, vara ja ressursid peavad asuma liidu ja assotsieerunud riikide territooriumil, piirab Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi võimalusi saada kasu ainulaadseid eeliseid pakkuvatest katsetamisvõimalustest. Selle piirangu kõrvaldamiseks on vaja lubada, et kolmandates riikides, näiteks Ukrainas, katsetamise kulud oleksid Euroopa Kaitsefondi raames rahastamiskõlblikud. Katsetamine Ukrainas pakub võimalusi, mis ei ole liidus kergesti kättesaadavad, näiteks kiiresti kättesaadavad tulemused, ööpäev läbi katsetamine ja katsetamine lahinguväljal, mis võivad märkimisväärselt edendada kaitsesektori tehnoloogiate ja toodete arendamist ja kontrollimist. Lisaks sellele võimaldab Ukrainas katsetamine kaasata tänapäeva sõjapidamise tegeliku kogemuse kaitsesektori tehnoloogiate ja toodete edasiarendamisse, tagades seega Euroopa kaitsesektori tehnoloogilise ja tööstusliku baasi jaoks tehnilise ja strateegilise eelise. Väljaspool liidu territooriumi korraldatavate katsete kulude rahastamiskõlblikuks tunnistamise lubamine võimaldaks toetada tulemuslikumate ja uuenduslikumate kaitselahenduste arendamist, mis kokkuvõttes aitab suurendada liidu kaitsevõimet.

(10) Euroopa Kaitsefondi vahehindamine on näidanud, et praegused fondi raames esitatud ettepanekute hindamisel kasutatavad hindamiskriteeriumid on liiga keerukad, ebaselged ja neid on raske tegelikkuses kasutada. Selle tulemuseks on põhjendamatu halduskoormus ning komisjoni ja taotluse esitajate ebakindlus, mis pärsib kokkuvõttes Euroopa Kaitsefondi tõhusat rakendamist. Hindamiskriteeriume on vaja lihtsustada ja nende kohaldamine tuleb muuta paindlikumaks, et hindamine oleks tõhusam, läbipaistvam ja tulemuslikum. Võimalus valida konkreetne hindamiskriteeriumide alamhulk kooskõlas konkursikutse erieesmärkidega võimaldaks kohandatumat ja sihipärasemat hindamist ning seega paremat kooskõla Euroopa Kaitsefondi prioriteetide ja eesmärkidega.

(11) Euroopa Kaitsefondi rakendamist on piiranud nõue võtta vastu iga-aastased tööprogrammid, mis on toonud kaasa keerulised menetlused ja raskendanud Euroopa Kaitsefondist toetatud meetmete prognoositavuse ja järjepidevuse tagamist. Selle probleemi lahendamiseks ning Euroopa Kaitsefondi haldamisel suurema paindlikkuse tagamiseks on vaja ette näha võimalus rakendada Euroopa Kaitsefondi iga-aastaste või mitmeaastaste tööprogrammide kaudu. See võimaldaks komisjonil paremini kavandada ja koordineerida kaitsevaldkonna teadus- ja arendustegevusele antavat toetust, tõhusamat ressursside kasutust ning paremat sünergiat eri projektide ja algatuste vahel. Kui lubada mitmeaastaseid tööprogramme, siis saaks fond paremini toetada pikaajalisi teadus- ja arendustegevuse projekte, edendada sidusrühmade koostööd ning kokkuvõttes panustada liidu kaitsevõime suurendamisse.

(12) Euroopa Kaitsefondi tõhususe ja tulemuslikkuse edasiseks parandamiseks on oluline anda komisjonile vajalik paindlikkus programmi haldamiseks viisil, mis optimeerib ressursside kasutamist ja minimeerib halduskoormust. Selleks tuleks selgitada tingimusi, mille alusel võib komisjon lepinguid otse sõlmida, mis võimaldab teatavatel asjaoludel tõhusamat ja kiiremat menetlust. Lisaks läbipaistvuse, õigluse ja võrdse kohtlemise põhimõtete austamisele tuleks soodustada kaitsealaste teadus- ja arendusprojektide järjepidevust ja tõhusat rakendamist. Komisjonil peaks olema võimalik paremini reageerida kaitsesektori muutuvatele vajadustele, edendada tuleks sidusrühmade omavahelist koostööd ning parandada uuenduslike ja tulemuslike

kaitselahendute arendamist, suurendades seeläbi liidu julgeolekut ning liikmesriikide kaitsevõimet.

(13) Euroopa Kaitsefondil on potentsiaal suurendada uuenduslike kaitsetehnoloogiate ja -lahenduste arendamist kommertskasutusele eelnevate hangete abil. Kuid kehtiv õigusraamistik on liiga keerukas ega ole piisavalt selge Euroopa Kaitsefondi raames kommertskasutusele eelneva hanke kasutamise tingimuste osas, mis piirab selle tulemuslikku kasutamist. Kommertskasutusele eelneva hanke tingimusi on vaja lihtsustada ja selgitada, kuna kehtivad sätted soodustavad sama menetluse raames mitme lepingu sõlmimist (hulgihanked), mis ei ole kaitsesektori jaoks alati sobilik. Kui see piirang kõrvaldada, siis on kommertskasutusele eelneva hanke raamistik selgem ja tulemuslikum, mis võimaldab Euroopa Kaitsefondil paremini toetada uuenduslike lahenduste arendamist, ületada lõhet teadusuuringute ja turul kasutuselevõtu vahel ning pakkuda liikmesriikidele tugevat stiimulit investeerida kaitsealasesse teadus- ja arendustegevusse.

(14) Euroopa Kaitsefondi kehtiv õigusraamistik ei ole andnud liikmesriikidele, eriti selliste projektide kaasrahastajatele, piisavaid juurdepääsuõigusi arenguprojektide tulemustele. Selle mure leevendamiseks ning rohkem ühistegevusel ja koostööl põhineva kaitsevaldkonna teadus- ja arendustegevuse lähenemisviisi edendamiseks on vaja anda kaasrahastavatele liikmesriikidele õigus pääseda arendusprojektide tulemustele juurde õiglastel tingimustel Selliste juurdepääsuõiguste kasutamise tingimused tuleks määrata kindlaks vahendite saajate ning tegevust kaasrahastavate riiklike asutuste vahelises lepingulises suhtes. Nii muutub lihtsamaks liikmesriikide ja tootmisharu vaheline läbirääkimisprotsess ja väheneb aeg toetuse andmiseni, mis edendab tõhusamat koostööd kaitsealase teadus- ja arendustegevuse valdkonnas.

(15) Määruse (EL) 2021/697 muudatustest saadava kasu maksimeerimiseks peaksid need muudatused kehtima tagasiulatuvalt. Kuigi teatavaid sätteid, näiteks hindamiskriteeriume käsitlevaid sätteid, ei saa nende olemuse tõttu tagasiulatuvalt kohaldada, võivad teised, näiteks rahastamismäärade või väljaspool liidu territooriumi toimuva katsetamisega seotud sätted, parandada Euroopa Kaitsefondist rahastatavate projektide tulemuslikkust ja tõhusust. Selleks et tagada liidu vahendite võimalikult tõhus kasutamine, peaksid need sätted olema kohaldatavad alates 1. jaanuarist 2025.

(16) Seepärast tuleks määruseid (EÜ) nr 1907/2006, (EÜ) nr 1272/2008, (EL) nr 528/2012, (EL) 2019/1021 ja (EL) 2021/697 vastavalt muuta,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Määruse (EÜ) nr 1907/2006 muudatused

Määruse (EÜ) nr 1907/2006 artikli 2 lõige 3 asendatakse järgmisega:

„3. Liikmesriigid võivad kehtestada ainete ning segu või toote koostises esinevate ainete suhtes erandeid käesolevast määrusest, kui see on vajalik riigikaitse huvides.“.

Artikkel 2

Määruse (EÜ) nr 1272/2008 muudatused

Määruse (EÜ) nr 1272/2008 artikli 1 lõige 4 asendatakse järgmisega:

„4. Liikmesriigid võivad konkreetsetel juhtudel kehtestada teatavate ainete segude ja I lisa punktis 2.1 osutatud toodete suhtes erandeid käesolevast määrusest, kui see on vajalik riigikaitse huvides.“.

Artikkel 3

Määruse (EL) nr 528/2012 muudatused

Määruse (EL) nr 528/2012 artikli 2 lõige 8 asendatakse järgmisega:

„8. Liikmesriigid võivad kehtestada biotsiidide või töödeldud toote koostises esinevate biotsiidide suhtes erandeid käesolevast määrusest, kui see on vajalik riigikaitse huvides.“.

Artikkel 4

Määruse (EL) nr 2019/1021 muudatused

Määrust (EL) 2019/1021 muudetakse järgmiselt:

(1) artiklisse 2 lisatakse järgmine punkt 14:

„14) „kaitsevalmidus“ – ühe või mitme liikmesriigi valmidus reageerida kaitsevaldkonna kriisile, mis on määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/81/EÜ* artikli 1 punktis 10;

_____

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuli 2009. aasta direktiiv 2009/81/EÜ, millega kooskõlastatakse teatavate kaitse- ja julgeolekuvaldkonnas ostjate poolt sõlmitavate ehitustööde ning asjade ja teenuste riigihankelepingute sõlmimise kord ja muudetakse direktiive 2004/17/EÜ ja 2004/18/EÜ (ELT L 216, 20.8.2009, lk 76, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/81/oj).“;

(2) artiklisse 3 lisatakse järgmine lõige 4a:

„4a. Konventsiooni artikli 8 lõikes 7 ja artikli 8 lõikes 8 osutatud riskijuhtimise hindamise otstarbel teabe kogumisel, hindamisel ja esitamisel võtavad komisjon ja liikmesriigid nõuetekohaselt arvesse kaitsevalmidust ja kaitsesektori eripärasid, sh mõju kaitsevaldkonna tootmise tarneahelatele.“;

(3) artikli 13 lõikesse 1 lisatakse järgmine teine lõik:

„Vajaduse korral võivad liikmesriigid teha käesolevast artiklist erandeid riiklike ja kaitsehuvide kaitsmise kaalutlustel tundliku teabe kaitsmiseks, kui kõnealused erandid ei õõnesta liidu või liikmesriikide poolset konventsioonist tulenevate aruandluskohustuste täitmist, kui see on asjakohane.“.

Artikkel 5

Määruse (EL) 2021/697 muudatused

Määrust (EL) 2021/697 muudetakse järgmiselt:

(1) artiklit 2 muudetakse järgmiselt:

(a) lisatakse järgmine punkt 6a:

„6a) „piiriülesed VKEd“ – VKEd, mis on asutatud muus liikmesriigis või assotsieerunud riigis kui see riik, kus on asutatud konsortsiumi piires koostööd

tegevad õigussubjektid, kes ei ole VKEd või keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjad;“;

(b) punkt 17 asendatakse järgmisega:

„17) „kommertskasutusele eelnev hange“ – teadus- ja arendusteenuste hange, mis hõlmab turutingimustel riski ja kasu jagamist, kus hangitud teadus- ja arendusteenused on selgelt eraldatud lõpptoodete kaubanduslike koguste kasutuselevõtust;“;

(2) artiklisse 4 lisatakse järgmine lõige 6:

„6. Programmiga seotud ja pikemalt kui ühe eelarveaasta vältel toimuva tegevusega kaasnevad eelarvelised kulukohustused võib jagada aastasteks osamakseteks mitmele aastale.“;

(3) artikli 8 lõike 2 teine lause jäetakse välja;

(4) artikli 9 lõikele 2 lisatakse järgmine teine lõik:

„Erandina esimesest lõigust võivad artikli 10 lõike 3 punktis f osutatud taristu, rajatised, vara ja ressursid, mida kasutavad kaitseotstarbelise toote, materiaalse või immateriaalse komponendi või kaitsetehnoloogia katsetamisel osalevad vahendite saajad ja alltöövõtjad, asuda või neid võidakse hoida väljaspool liikmesriikide või assotsieerunud riikide territooriumi, nagu on määratud kindlaks tööprogrammis. See ei tohi olla vastuolus liidu ja selle liikmesriikide julgeoleku- ning kaitsehuvidega ning see peab olema kooskõlas artiklis 3 sätestatud eesmärkidega ning artiklitega 20 ja 23.“;

(5) artikli 11 lõike 1 teine lõik asendatakse järgmisega:

„Teatavatel piisavalt põhjendatud juhtudel võib liidu rahastamine toimuda ka ilma konkursikutseta kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL, Euratom) 2024/2509* artikliga 198, sh kõnealuse artikli esimese lõigu punktis e osutatud juhtudel.“;

_____

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu 23. septembri 2024. aasta määrus (EL, Euratom) 2024/2509, mis käsitleb liidu üldeelarve suhtes kohaldatavaid finantsreegleid (ELT L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj).“;

(6) artikkel 12 asendatakse järgmisega:

„Artikkel 12

Hindamiskriteeriumid

1. Kooskõlas määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikliga 203 hinnatakse iga ettepanekut tööprogrammis sätestatud ühe või mitme järgmise kriteeriumi alusel:

(a) selle panus tipptasemesse kaitsevaldkonnas, eeskätt näidates, et kavandatud meetme oodatavad tulemused pakuvad märkimisväärseid eeliseid võrreldes olemasolevate kaitseotstarbeliste toodete või kaitsetehnoloogiatega;

(b) selle panus Euroopa kaitsetööstuse innovatsiooni või potentsiaalsesse murrangulisusesse, eeskätt näidates, et kavandatud meede sisaldab teedrajavaid või uudseid kontseptsioone ja käsitusviise, mida ei ole kaitsesektoris varem kohaldatud;

(c) selle panus Euroopa kaitsesektori tehnoloogilisse ja tööstuslikku baasi, luues seega uusi turuvõimalusi kogu liidus ja mujal ning kiirendades ettevõtjate kasvu kogu liidus;

(d) selle panus liiduvälistest allikatest sõltuvuse vähendamisse ja tarnekindluse suurendamisse;

(e) selle panus piiriülesesse koostöösse õigussubjektide vahel, kelle asukoht on liikmesriikides või assotsieerunud riikides, eelkõige VKEde ja keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjate vahel, kes annavad meetmele olulist lisaväärtust vahendite vastuvõtjate, meetmes osalevate alltöövõtjate või muude tarneahela õigussubjektidena;

(f) meetme rakendamise kvaliteet ja tõhusus;

(g) panus tõhususe suurendamisse kaitseotstarbeliste toodete ja kaitsetehnoloogiate kogu olelusringi vältel, sealhulgas kulutõhususse ning võimalikku koostoimesse hanke- ja hooldusprotsessis ning hävitamisprotsessis;

(h) panus Euroopa kaitsetööstuse edasisse integreerimisse kogu liidus, eelkõige seoses lõpptoote või tehnoloogia ühise kasutamise, omamise või hooldamisega.

2. Tööprogrammis määratakse kindlaks valikumenetluste üksikasjad ja lõikes 1 loetletud hindamiskriteeriumide kohaldamine. See ei hõlma kriteeriumide osakaalu, punktikünniseid ja vajaduse korral võrdväärsete ettepanekute käsitlemist, võttes arvesse konkursikutse eesmärke.“;

(7) artiklit 13 muudetakse järgmiselt:

(a) lõige 2 asendatakse järgmisega:

„2. Käesoleva artikli lõike 1 erandina ei tohi fondist saadav toetus ületada 20 % artikli 10 lõike 3 punktis e loetletud tegevuse rahastamiskõlblikest kuludest, piiramata kõrgemaid rahastamise määrasid, mida võidakse kohaldada kooskõlas käesoleva artikli lõikega 3.“;

(b) lõike 3 punkt b asendatakse järgmisega:

„b) kui vähemalt 10 % tegevuse rahastamiskõlblikest kogukuludest on eraldatud liikmesriigis või assotsieerunud riigis asuvatele VKEdele, kes osalevad tegevuses vahendite saajana, alltöövõtjana või tarneahela muu õigussubjektina, võib tegevuse rahastamismäära suurendada kooskõlas käesoleva punktiga.

Rahastamismäära võidakse suurendada protsendipunktide võrra, mis on võrdsed protsendiga tegevuse rahastamiskõlblikest kogukuludest, mis eraldatakse VKEdele, kelle asukoht on sellises liikmesriigis või assotsieerunud riigis, kus asuvad muud kui VKEdest või keskmise turukapitalisatsiooniga ettevõtjatest vahendite saajad, ning kes osalevad tegevuses vahendite saajana, alltöövõtjana või tarneahela muu õigussubjektina, kuid mitte rohkem kui täiendava viie protsendipunkti võrra.

Rahastamismäära võidakse suurendada protsendipunktide võrra, mis on võrdne kahekordse protsendiga tegevuse rahastamiskõlblikest kogukuludest, mis eraldatakse artikli 2 punktis 6a määratletud piiriülestele VKEdele, kes osalevad tegevuses vahendite saajana, alltöövõtjana või tarneahela muu õigussubjektina;“;

(8) artikli 14 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Ilma et see piiraks määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 201 kohaldamist, kontrollitakse üksnes koordinaatori finantssuutlikkust.“;

(9) artikli 17 lõike 2 punkt b asendatakse järgmisega:

„b) võib lubada konkreetsetel juhtudel sõlmida sama menetluse käigus mitu lepingut (hulgihange)“;

(10) artikkel 22 jäetakse välja;

(11) artiklit 23 muudetakse järgmiselt:

(a) lõiked 3 ja 4 asendatakse järgmisega:

„3. Käesolev määrus ei mõjuta liikmesriikide kaalutlusõigust kaitseotstarbeliste toodete veo ja ekspordipoliitika osas. Vedude puhul püüavad liikmesriigid kasutada Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EÜ) 2009/43* artiklis 5 osutatud üldisi veolube ning vältida liigselt koormavaid halduslikke eeltingimusi, et tagada meetmete ladus rakendamine.

4. Seoses tulemustega, mida vahendite saajad on saavutanud tänu kaitsefondist toetatavale arendustegevusele, ning ilma et see mõjutaks käesoleva artikli lõike 3 kohaldamist, teavitatakse komisjoni eelnevalt igasugusest omandiõiguse üleminekust mitteassotsieerunud kolmandale riigile või mitteassotsieerunud kolmanda riigi üksusele, mis toimub kolme aasta jooksul pärast tegevuse lõppmakset. Kui omandiõiguse üleminek on vastuolus liidu ja selle liikmesriikide julgeoleku- ja kaitsehuvidega või artiklis 3 sätestatud eesmärkidega, tuleb kaitsefondist saadud toetus tagasi maksta.“;

_____

* Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. mai 2009. aasta direktiiv 2009/43/EÜ kaitseotstarbeliste toodete ühendusesisese veo tingimuste lihtsustamise kohta (ELT L 146, 10.6.2009, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/43/oj).“;

(b) lisatakse järgmine lõige 6:

„6. Arendustegevuse tulemustele juurdepääsu õigused antakse tegevust kaasrahastavatele riiklikele asutustele õiglastel ja mõistlikel tingimustel, milles lepitakse kokku selliseid tulemusi loovate vahendite saajatega.

Kõnealuste juurdepääsuõiguste kasutamise tingimused määratakse kindlaks vahendite saajate ning tegevust kaasrahastavate riiklike asutuste vahelises lepingulises suhtes.“;

(12) artikli 24 lõige 1 asendatakse järgmisega:

„1. Fondi rakendatakse määruse (EL, Euratom) 2024/2509 artikli 110 lõikes 2 osutatud iga- või mitmeaastaste tööprogrammide kaudu. Tööprogrammis esitatakse asjakohasel juhul segarahastamistoimingute jaoks ette nähtud kogusumma.“.

Artikkel 6

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Määruse (EL) 2021/697 artikli 9 lõike 2 teist lõiku ja artiklit 13 kohaldatakse käesoleva määrusega muudetud kujul alates 1. jaanuarist 2025.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Strasbourg,

Euroopa Parlamendi nimel *president*	*Nõukogu nimel* *eesistuja*